

Guia de Sóller, festes de maig 2020

Juan Antonio Fernández Vila

Després de prop de dos mesos confinats, i a l'espera de que al llegir aquest article ja podem sortir a trescar, que res millor que redescobrir el nostre poble i fer-hi una passejada pels seus carrers i contrades. Per això us volia convidar a aquest tour de la mà de D. José Rullan i Mir:

«Sóller, llamada por los moros Suliar, concha en arábigo, es la población más pintoresca y amena de la isla, por sus montes, quebradas, fuentes, olivares y huertos frutales, donde se produce la naranja más fina del mundo».

Després d'aquesta introducció que hom crec que de seguida farà seva cal dir, i fent un poc d'història, que Don Jaume I va dividir la nostra vall en tres bocins, de les que dues foren per a D. Ponç Hug compte d'Empúries i l'altre per D. Gastó de Bearn, com a hereu de son pare D. Guillem de Moncada, que morí al desembarc de Santa Ponça.

«Situada a los 39° 45'50" latitud N. y a los 6° 24'01" E., á treinta y seis metros sobre el nivel del mar, su clima es de los más templados de Mallorca (...) pocas veces por debajo de 2°C y con máximas de 36°C a la sombra».

A Sóller s'han explotat varies mines en els terrenys de Sa Figuera, però per trobar-se els material cercats a massa fondària no han tingut l'èxit desitjat. També cal a dir que a Sóller va funcionar la primera màquina a vapor industrial, donant origen a l'acreditada fàbrica de fundició de Maneu.

«El carácter de sus habitantes es vivo, franco, alegre y con mucha disposición para el comercio (...) habiendo sido

los fundadores de la colonia mallorquina en Puerto-Rico y Francia».

Tornant a l'història, val a dir que la de Sóller es troba molt lligada a la de la resta de Mallorca, de fet el nostre poble forma part molt activa en les revolucions del saqueig del Call de l'any 1391 i a les revoltes de 1450 entre Forenses i Ciudadanos, i a les Germanies de 1521.

«Pero el valor de sus hijos quedó bien probado en las diferentes invasiones hechas en nuestra costa por los piratas argelinos en especial la que tuvo lugar el día 11 de mayo de 1561 en que 800 de los nuestros derrotaron un ejército de 1700 turcos aguerridos».

Per això aquesta feta gloriosa es commemora cada segon diumenge de l'any a la festa coneguda com Sa Fira de Sóller.

«Numerosas epidemias causaron estragos en nuestra población (...) La de 146, llamada de glándula; la de 1475, llamada de Glavollens; la de 1493, llamada d'en Boga, en la que fallecieron 887 personas; la de 1523 bubónica; la de 1627, lepra; la de 1652 bubónica en la que fallecieron 1064 personas; la de 1702, lepra; la de 1865, cólera-morbo-asiático en la que fueron invadidas 299 personas, curaron 164 y fallecieron 135».

Actualment (1870) Sóller té 2012 veïnats i 8.594 ànimes.

(Nota de l'historiador Antoni Quetgles: quant diu veïnats sols té en compte els caps de família - esposos, viudes...-. Ànimes és el total de la població.)

Després de conèixer un poc més de la nostra terra podem començar a caminar i visitar, per exemple, algunes de les principals alqueries com Binibassí amb la seva casa-palau i des d'on es pot veure a vista d'ocell tot el poble de Sóller. Fornalutx, que fins al segle XVI figurà com a alqueria de Sóller; Biniraix amb el seu temple de 1630 i el seu fragarós Barranch; La Figuera, al port, com també al port trobam Son Llampayas, Can Bardí, Can Gordo, Ca n'Aí, Cas S'Hereu, Es Bosch, Cas Bernats, Can Bascós, Cas Angel, tots ells admirats per la seva rica producció d'oli, fruites i hortalises.

Tornant de camí cap a Sóller i després de deixar la badia enrere, podeu visitar l'Alqueria de Castelló que la formen les possessions de Son Angelats, Can Teix, cas Tés, Cas Xorc, S'Heretat, Can Carabasseta, Bens

d'Avall, Bens d'Amunt, Can Prhom, Can Bleda, Alconassar i Muleta, on es conreen les millors oliveres de l'illa. Castelló té un oratori públic on els veïnats acudien a complir els seus preceptes dominicals, però ara (1870) es troba en estat ruïnós.

No podíem tancar la passejada per les nostres alqueries, sense arribar a la d'es Compte, que ja forma cos amb Sóller unides per un carrer de més de mig kilòmetre de llarg. En el seu extrem neix sa font de s'Uyet que dona bona aigua al poble de Sóller. En aquesta contrada tenia sa Cúria el compte d'Empúries.

Ja un poc més enfora, trobam Tuent i Sa Calobra, que en altre temps formaren part del districte de Sóller i ara pertanyen a Escorca.

De camí a Tuent i Sa Calobra, trobam altres alqueries com Momnàber, Bàltx, Son Torrella o l'Ofre, totes elles dedicades a tasques de camp i muntanya.

I ja que estam per la Serra, aturar-vos un segon girau el cap i gaudiu del Puig Major (1445,22 m), on podeu pujar actualment amb carruatge fins als 700 metres; Massanella (1349,24m), l'Ofre (1090,96m), o es Teix de Valldemossa (1064,04 metres).

I si el que voleu es seguir el curs de l'aigua que fa fèrtil la nostra terra, podeu visitar Sa Font de s'Olla, que neix a la Vall de Coll de Sóller i mou deu molins d'aigua en el seu pas per la nostra població. Sa font de s'Uyet que neix a l'Alqueria del Compte, que mou dos molins i que deixa un raitxet en el Pontet, un al carrer de Sa Lluna, un altre a l'Hospici i dos a sa plaça de la Constitució.

També podeu trobar la font de la Salaverda que salta devora el Pont d'en Valls, en el Coll de Sóller; sa font de'n Joy, també al Coll. Sa Font de'n Lau amb Barranch; la Villalonga que rega l'Horta; Sa Vinyassa, que neix es aquest predi.

I seguint el curs de l'aigua no deixeu de passejar per devora el

Torrent Major, que neix al Teix. La Torrentera que recull l'aigua de la Serra d'Alfàbia; el Torrent del Barranch i el Torrent de Fornalutx, que neix al Puig Major. Tots ells conformen la ruta de l'aigua de Sóller.

I si parlam d'aigua no podem obviar la vegetació que ella comporta. La presència de jardins i zones verdes a Sóller és més que notable com el de Son Angelats, que destaca per la seva varietat de plantes.

